

**TÜRK YE CUMHUR YET
ANAYASA MAHKEMES**

B R NC BÖLÜM

KARAR

ENEZ ERSÖZ BA VURUSU

(Ba vuru Numarası: 2018/19673)

Karar Tarihi: 31/3/2022

R.G. Tarih ve Sayı: 21/6/2022-31873

B R NC BÖLÜM

KARAR

Ba kan : Hasan Tahsin GÖKCAN
Üyeler : Muammer TOPAL
Recai AKYEL
Yusuf evki HAKYEMEZ
Selahaddin MENTE
Raportör : Tu ba YILDIZ
Ba vurucu : Enez ERSÖZ
Vekili : Av. brahim Ethem D KMEN

I. BA VURUNUN KONUSU

1. Ba vuru, güvenlik soru turmasının olumsuz neticelendi i gerekçesiyle infaz ve koruma memurlu una atama yapılmaması i leminin iptali istemiyle açılan davada kesin bir mahkûmiyet hükmü ile sonuçlanmayan ceza yargılamasının esas alınması ve gerekçeli kararda suçlulu u ima eden bazı ifadeler kullanılması nedeniyle masumiyet karinesinin ihlal edildi i iddiasına ili kindir.

II. BA VURU SÜREC

2. Ba vuru 25/6/2018 tarihinde yapılmı tır.
3. Ba vuru, ba vuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmu tur.
4. Komisyonca ba vurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmi tir.
5. Bölüm Ba kanı tarafından ba vurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmi tir.
6. Ba vuru belgelerinin bir örne i bilgi için Adalet Bakanlı ına (Bakanlık) gönderilmi tir. Bakanlık, görü ünü bildirmi tir.
7. Ba vurucu, Bakanlık görü üne kar ı beyanda bulunmu tur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Ba vuru formu ve eklerinde ifade edildi i ekliyle ilgili olaylar özetle öyledir:

A. Ceza Yargılamasına İlişkin Süreç

9. Gölcük Cumhuriyet Ba savcılı ının 11/4/2012 tarihli iddianamesiyle lise ö rencisiyken okul tuvaletinde ya adı ı tartı ma nedeniyle arkada ının burun kemi inde ikinci derecede kırık olu masına sebebiyet verdi i gerekçe gösterilerek kasten yaralama suçundan cezalandırılması istemiyle ba vurucu hakkında Gölcük Asliye Ceza Mahkemesinde kamu davası açılmı tır.

10. Gölcük 1. Asliye Ceza Mahkemesi 22/11/2012 tarihli kararla ba vurucuya isnat edilen eylemler yönünden 7 ay 23 gün hapis cezasına hükmetmi ancak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına (HAGB) karar vermi tir. Hüküm temyiz edilmeden kesinle mi tir. Gölcük Asliye Ceza Mahkemesinin gerekçesinin ilgili kısmı öyledir:

"...Anadolu Lisesinde ö renci olan Enez Ersöz ile okul tuvaletinde [E.E.'nin] eski kız arkada ı [S.] ile ya adı ı bir tartı ma olayı nedeniyle tartı arak yumruk vurmak suretiyle burun kemi inde hayati tehlikeye neden olu turmayacak, BTM ile giderilemeyecek ve hayati fonksiyonlarına 2. derecede etkili kırık olu turacak ekilde yaraladı ı iddiasıyla açılan kamu davasında, sanı ın tevilli ikrar içeren beyanlarda bulundu u, katılanın adli raporunun aksine burunda kırık olu turacak ekilde bir yaralanmayı açı a çıkaracak hayatın ola an akı ma uygun savunmanın ileri sürülmedi i, böylelikle sanı ın sabit olan katılanı kasten yaralamak suçundan TCK 56/1 maddesi gere ince cezalandırılması gerekti i, katılanın hayati fonksiyonlarına 2. derecede etki edecek ekilde kemi i kırıldı ından sanı ın cezasından TCK 87/3 maddesi gere ince arttırım yapılması gerekti i...suç tarihinde ya ının 15'ten büyük 18'den küçük olması nedeniyle 5237 sayılı TCK'nın 31/3. maddesi gere ince cezadan indirim yapılması gerekti i...sanık hakkında verilen sonuç ceza hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesi gerekti i kanaatine varılmı ..."

11. Gölcük 1. Asliye Ceza Mahkemesi 17/9/2018 tarihinde ek kararla ba vurucu hakkında öngörülen denetim süresinin doldu u gerekçesiyle kamu davasının dü ürlmesine karar vermi tir.

B. İdari Yargıya İlişkin Süreç

12. Ba vurucu, Kocaeli Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonu Ba kanlı ınca yapılan Sözleşme İnfaz ve Koruma Memurlu u Sınavı'nda ba arılı olmu ancak hakkındaki güvenlik soru turması ve ar iv ara tırmasının olumsuz sonuçlanması neticesinde Adalet Bakanlı ı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlü ünün 16/12/2015 tarihli i lemiyle mesle e kabul edilmemi tir.

13. Ba vurucu, Kocaeli 2. Daire Mahkemesinde (Mahkeme) mesle e alınmama i lemine ilişkin iptal davası açmı tır.

14. Mahkeme 31/10/2017 tarihinde dava konusu i lemin iptaline karar vermi tir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı öyledir:

"...Olayda; davacı hakkında yürütülen güvenlik soru turmasının olumsuz sonuçlanmasına ve dolayısıyla da dava konusu i lemin tesisine sebep olarak gösterilen hususun, davacının kasten yaralama suçundan 7 ay 23 gün hapis cezası ile cezalandırıldı ı, hükmün açıklanmasının geri bırakıldı ı ve 5 yıl denetime tabi tutulması oldu u anla ulmakta ise de, yukarıda da belirtildi i üzere, hükmün açıklanmasının geri bırakılması, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukuki sonuç do urmamasını ifade etti inden ve mevcut durum itibariyle davacının herhangi bir ceza almı oldu undan bahsedilemeyece inden, söz konusu hükmün davacı hakkında bir hukuki sonuç do urmayaca ı açıktır.

Bu durumda, infaz ve koruma memurlu u ö rencili i alımına yönelik yapılan sınavda ba arılı olan davacının, kasten yaralama suçundan dolayı aldı ı hapis cezasına ili kin hükmün, açıklanmasının geri bırakılması kar ısında ve suçun niteli i dikkate alındı nda ar iv ara tırmasının olumsuz oldu undan bahsedilemeyece inden dava konusu i lemde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Nitekim, benzer bir uyu mazlıkta verilen Danı tay 12. Dairesi'nin 08/02/2017 gün ve E:2016/2245, K:2017/214 sayılı kararı da bu yöndedir..."

15. stanbul Bölge dare Mahkemesi 1. dari Dava Dairesi (Bölge dare Mahkemesi) 19/4/2018 tarihinde Bakanlı ın istinaf talebini kabul etmi , mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın reddine karar vermi tir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı öyledir:

"...Olayda, davacının Gölcük Asliye Ceza Mahkemesinin 22.11.2012 tarih ve E:2012/390, K:2012/562 sayılı kararıyla 'Kasten Yaralama' suçundan 7 ay, 23 gün hapis cezası ile cezalandırıldı ı, bu hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ve 5 yıl süre ile denetime tabi tutulmasına karar verildi i görülmektedir.

Bu durumda; her ne kadar, 'kasten yaralama' suçu nedeniyle aldı ı mahkumiyet hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmi olsa da, davacının infaz koruma memuru olarak görev alacak olması ve i ledi i fiillerin niteli i göz öniine alındı nda, yukarıda yapılan açıklamalar çerçevesinde güvenlik soru turmasının olumsuz oldu u sonucuna ula ıldı ndan, idarece sunulacak kamu hizmetinin niteli i dikkate alınarak ve sahip bulundu u takdir yetkisi kamu yararı ve hizmet gerekleri do rultusunda kullanılarak tesis edilen davacının infaz ve koruma memuru ö rencili ine kabulünüün uygun görülmemesine ili kin dava konusu i lemde hukuka aykırılık, aksi yönde verilen dare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle; davalı idare istinaf ba vurusunun kabulüne, dava konusu i lemin iptali yolundaki Kocaeli 2. dare Mahkemesi'nce verilen 31/10/2017 tarih ve E:2016/76, K:2017/1694 sayılı kararın kaldırılmasına, davanın reddine, ... karar verildi..."

16. Kesin karar 25/5/2018 tarihinde ba vurucuya tebli edilmi , ba vurucu 25/6/2018 tarihinde bireysel ba vuruda bulunmu tur.

IV. LG L HUKUK

A. Ulusal Hukuk

17. 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48. maddesinin ilgili kısmı öyledir:

"Devlet memurlu una alınacaklarda a a ıdaki genel ve özel artlar aranır.

...

B) *Özel artlar:*

...

2. *Kurumların özel kanun veya di er mevzuatında aranan artları ta imak."*

18. 10/7/2003 tarihli ve 25164 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Adalet Bakanlığı 1 Memur Sınav, Atama ve Nakil Yönetmeli i'nin "*Özel artlar*" kenar ba lıklı 6. maddesinin ilgili kısmı öyledir:

"18) Ceza infaz kurumları ve tutukevleri ile denetimli serbestlik müdürlüklerinde görev alacak bütün unvanlardaki personel için ayrıca aranacak artlar;

...

b) *Güvenlik soru turması olumlu olmak,"*

B. Uluslararası Hukuk

19. Avrupa nsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 6. maddesinin ikinci fıkrası öyledir:

"Kendisine bir suç isnat edilen herkes, suçlulu u yasal olarak sabit oluncaya kadar masum sayılır."

20. Avrupa nsan Hakları Mahkemesi (A HM) içtihatlarında, masumiyet karinesi ile sa lanan güvencenin iki yönünün bulundu u ifade edilmiştir. Ceza yargılamasının yürütülmesine ili kin usule dair güvence ile -sonucunda mahkûmiyet kararı dı nda bir hüküm kurulan ceza yargılaması ile ba lantılı olan durumlarda- daha sonra yürütülecek yargılamalar boyunca ki inin masumiyetine saygı gösterilmesinin sa lanması amaçlanır. Bu usule ili kin yön kapsamında masumiyet karinesi ilkesi, ceza yargılamasının adil olmasını sa layacak usule ili kin güvence olarak kamu görevlilerinin davalının suçlulu u ve eylemleri hakkında erken açıklamalarda bulunmasını yasaklar. Ancak bu husus, cezai meselelerde usule ili kin güvence ile sınırlı de ildir, bu kapsam daha geni tir ve devletin hiçbir temsilcisinin mahkeme ile suçlulu u ispatlanıncaya kadar ki inin bir suçtan suçlu oldu unu söylememesini gerekli kılar. Bu kapsamda sadece ceza yargılaması kapsamında de il aynı zamanda ceza yargılaması ile e zamanlı olarak yürütülen ba ımsız hukuk yargılamaları, disiplin i lemleri veya di er yargılamalarda da masumiyet karinesinin ihlali söz konusu olabilir. Sözleşme'nin 6. maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki güvencenin ilk yönü, ki i hakkındaki ceza yargılaması sonuçlanıncaya kadar ceza gerektiren bir suçla suçlandı ı süreye ili kin iken masumiyet karinesi güvencesinin ikinci yönü, ceza yargılaması sonucunda mahkûmiyet dı nda bir hüküm kuruldu unda devreye girer ve daha sonraki yargılamalarda ceza gerektiren suç kar ısında ki inin masumiyetinden üphe duyulmamasını gerektirir (*Seven/Türkiye*, B. No: 60392/08, 23/1/2018, § 43).

21. Bu ba lamda Sözleşme'nin 6. maddesinin ikinci fıkrasının sa ladı ı korumanın ikinci yönüne göre sanı ın beraatiyle veya davanın dü mesiyle sonuçlanan ceza yargılamaları sonrasında, söz konusu ki iye masumiyetine uygun bir muamelede bulunulması gerekir. Bu ikinci yönde maddenin genel amacı; bir suçtan beraat eden bireyleri veya ceza yargılaması dü en ki ileri, itham edildi i suçu i ledi ini dü ünen kamu görevlileri ve makamlarına kar ı korumaktır. Bu davalarda masumiyet karinesi, adil olmayan bir cezai hükmün önlenmesi için

bu karineyle sa lanan usule ili kin güvencenin çe itli ko ullarının yargılamada uygulanması suretiyle hayata geçirilmi tir. Beraat veya herhangi bir dü me kararına riayet edilmesi hakkının korunmaması hâlinde Sözle me'nin 6. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan adil yargılanma güvenceleri teorik ve hayalî olma riskiyle kar ı kar ıya kalabilir (*Seven/Türkiye*, § 54).

V. NCELEME VE GEREKÇE

22. Anayasa Mahkemesinin 31/3/2022 tarihinde yapımı oldu u toplantıda ba vuru incelenip gere i dü ünüldü:

A. Ba vurucunun ddiaları ve Bakanlık Görü ü

23. Ba vurucu; ceza yargılaması esas alınarak iptal davasının reddedildi ini oysa ceza yargılamasında HAGB'ye karar verildi ini ve davanın dü ürüldü ünü, 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesi uyarınca HAGB kararının aleyhe hukuki sonuç do urmaması gerekti ini, ba vuruya konu kararda mahkûmiyetten bahsedilmesinin ve açıklanması geri bırakılan hükme dayanılmasının masumiyet karinesini ihlal etti ini ileri sürmü tür.

24. Bakanlık görü ünde; Bölge dare Mahkemesinin karar gerekçesinde, ceza davasının sonucundan ba ımsız olarak ve ba vurucunun ceza yargılamasına konu olan eyleminin niteli i ve idarenin kamu görevine açıktan atama yapma konusundaki takdir yetkisi dikkate alınarak i lem tesis edildi ine vurgu yaptı ı ifade edilmi tir. Mahkemenin ceza davasının sonucuna de il sadece yargılanmasına neden olan suçun vasıf ve mahiyeti ile ba vurucunun atanaca ı görevin niteliklerine atıf yaptı ı belirtilmi tir. Bununla birlikte Bölge dare Mahkemesi kararında masumiyet karinesinin ihlal edilmedi i, ki i yararı ile kamu yararı arasındaki dengenin gözetildi inin anla ıldı ı sonucuna varılmı tür.

25. Ba vurucu; Bakanlık görü üne katılmadı ını, hiçbir hukuki sonuç do urmayacak olan HAGB kararının idari uyu mazlıkta dikkate alınarak aleyhine delil olarak kullanılmasının masumiyet karinesini ihlal etti ini ileri sürmü tür.

B. De erlendirme

26. Anayasa'nın "*Hak arama hürriyeti*" kenar ba lıklı 36. maddesinin birinci fıkrası öyledir:

"Herkes, me ru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir."

27. Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrası öyledir:

"Suçlulu u hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

28. Ba vurucunun ihlal iddiası, infaz ve koruma memurlu una atanmama i leminin iptali istemiyle açtı ı davada idare mahkemesi tarafından, kesin bir mahkûmiyet hükmü ile sonuçlanmayan ceza yargılamasının esas alınması ve gerekçeli kararda kullanılan ifadelere ili kindir. Bu ba lamda masumiyet karinesinin sa ladı ı güvencenin ikinci yönünün (bkz. §§

20, 21) devreye girdi i somut ba vuruda masumiyet karinesinin sa ladı ı güvencelerin ve Anayasa'nın 36. maddesinin uygulanabilece i sonucuna varılmaktadır. Bu itibarla ihlal iddialarının Anayasa ve Sözle me'nin ortak koruma alanının kapsamında yer aldı ı, bir ba ka ifadeyle ba vurunun Anayasa ve Sözle me hükümleriyle konu bakımından ba da mazlık göstermedi i anla ılmı tır.

29. Açıkça dayanaktan yoksun olmadı ı ve kabul edilemezli ine karar verilmesini gerektirecek ba ka bir neden de bulunmadı ı anla ılan masumiyet karinesinin ihlal edildi ine ili kin iddianın kabul edilebilir oldu una karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel lkeler

30. Masumiyet karinesi, Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında "*Suçlulu u hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.*" ekinde düzenlenmi tir. Anayasa'nın 36. maddesinde ise herkesin iddia ve savunma ile *adil yargılanma* hakkına sahip oldu u belirtilmektedir. Anılan maddeye *adil yargılanma* ibaresinin eklenmesine ili kin gerekçede, Türkiye'nin taraf oldu u uluslararası sözleşle melerce de güvence altına alınan adil yargılama hakkının madde metnine dâhil edildi i vurgulanmı tır. Nitekim Sözle me'nin 6. maddesinin (2) numaralı fıkrasında, kendisine bir suç isnat edilen herkesin suçlulu u yasal olarak sabit oluncaya kadar suçsuz sayılaca ı düzenlenmi tir. Bu itibarla masumiyet karinesi, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının bir unsuru olmakla beraber suçlulu u hükmen sabit oluncaya kadar kimsenin suçlu sayılmayaca ına dair Anayasa'nın 38. maddesinin dördüncü fıkrasında ayrıca düzenlenmi tir (*Fameka n . Plastik San ve Tic. Ltd. irketi*, B. No: 2014/3905, 19/4/2017, § 27).

31. Masumiyet karinesi, hakkında suç isnadı bulunan bir ki inin adil bir yargılama sonunda suçlu oldu una dair kesin hüküm tesis edilene kadar masum sayılması gerekti ini ifade etmekte ve hukuk devleti ilkesinin de bir gere ini olu turmaktadır (AYM, E.2013/133, K.2013/169, 26/12/2013). Anılan karine, ki inin suç i ledi ine dair kesinle mi bir yargı kararı olmadan suçlu olarak kabul edilmemesini güvence altına almaktadır. Ayrıca hiç kimse, suçlulu u hükmen sabit oluncaya kadar yargılama makamları ve kamu otoriteleri tarafından suçlu olarak nitelendirilemez ve suçlu muamelesine tabi tutulamaz (*Kür at Eyol*, B. No: 2012/665, 13/6/2013, § 26).

32. Adil yargılanma hakkının bir unsuru olan masumiyet karinesinin sa ladı ı güvencenin iki yönü bulunmaktadır.

33. Güvencenin ilk yönü; ki i hakkındaki ceza yargılaması sonuçlanıncaya kadar geçen, bir ba ka ifadeyle ki inin ceza gerektiren bir suçla itham edildi i (suç isnadı altında oldu u) sürece ili kin olup suçlu oldu una dair hüküm tesis edilene kadar ki inin suçlulu u ve eylemleri hakkında erken açıklamalarda bulunulmasını yasaklar. Güvencenin bu yönünün kapsamı sadece ceza yargılamasını yürüten mahkemeye sınırlı de ildir. Güvence aynı zamanda di er tüm idari ve adli makamların da i lem ve kararlarında, suçlulu u hükmen sabit oluncaya kadar ki inin suçlu oldu u yönünde ima ya da açıklamalarda bulunmamasını gerekli kılar. Dolayısıyla sadece suç isnadına konu ceza yargılaması kapsamında de il ceza yargılaması ile e zamanlı olarak yürütülen di er hukuki süreç ve yargılamalarda da (idari, hukuk, disiplin gibi) masumiyet karinesinin ihlali söz konusu olabilir (*Galip ahin*, B. No: 2015/6075, 11/6/2018, § 39).

34. Güvencenin ikinci yönü ise ceza yargılaması sonucunda mahkûmiyet dı ında bir hüküm kuruldu unda devreye girer ve daha sonraki yargılamalarda ceza gerektiren suçla ilgili olarak ki inin masumiyetinden üphe duyulmamasını, kamu makamlarının toplum nezdinde ki inin suçlu oldu u izlenimini uyandıracak i lem ve uygulamalardan kaçınmasını gerektirir (*Galip ahin*, § 40).

35. HAGB, erteleme ve kısa süreli hapis cezasına seçenek yaptırımlar gibi hükmün ve cezanın bireyselle tirilmesi kurumlarından biridir. Hâkim, sanık hakkında mahkûmiyet hükmü kurmakla beraber hükmü açıklamamakta ve sanı ı belirli bir süre denetim altında tutmaktadır. Sanık, denetim süresi içinde kasıtlı bir suç i lemedi i ve mahkemece öngörülen denetimli serbestlik tedbirine uygun davrandı ı takdirde açıklanması geri bırakılan mahkûmiyet hükmü ortadan kaldırılmaktadır.

36. Hüküm, açıklanması hâlinde kanun yolu denetimine tabi olaca ından mahkemenin sanı ın suçlu oldu una dair söz konusu kanaatinin kanun yolu mercilerinde bozulması ve buna ba lı olarak ki inin isnat edilen suçtan beraat etmesinin de mümkün oldu u unutulmamalıdır. Bu nedenle denetim sürecinde ki inin suçlulu unun sabit olmadı ı, dolayısıyla suçlu sayılamayaca ı, masum oldu u açıktır.

37. Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu kararlarında HAGB kurumunun niteli i de erlendirilmi , HAGB kararı ile kurulan hükmün belirli bir süre sanık hakkında hüküm ifade etmedi i ve herhangi bir sonuç do urmadı ı belirtilmi tir. Yine sanı ın bulundu u hâl üzere bırakıldı ı, aynen yargılanan kimsenin durumunda kaldı ı ve yapılan yargılamanın geçici bir süre askıda kaldı ı vurgulanmı tir. Yargılanan kimsenin askı süresi boyunca sanık sıfatı devam etmekte ise de hiçbir ekilde bu kimsenin hükümlü sayılamayaca ı de erlendirmesinde bulunulmu tur (Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 1/2/2012 tarihli ve E.2011/19-639, K.2012/30 sayılı; 23/10/2018 tarihli ve E.2017/4-1353, K.2018/1552 sayılı; 31/1/2019 tarihli ve E.2017/13-681, K.2019/46 sayılı kararları).

38. HAGB, daha önce kasıtlı bir suçtan dolayı mahkûmiyeti bulunmayan ki ilerinin toplumda suçlu olarak damgalanmaması ve yararlı bir birey olarak tekrar topluma kazandırılması amacıyla belli ko ullara ba lı olarak tanınan bir imkândır (AYM, E.2015/23, K.2915/56, 17/6/2015).

39. Anayasa Mahkemesinin birçok kararında (örne in bkz. *Ali Gürsoy*, B. No: 2012/833, 26/3/2013); HAGB'nin -sanı a yüklenen suçta ili kin yargılama sonunda cezaya hükmedilmesi hâlinde- hükmün açıklanmasının belirli ko ulların gerçekleşmesine ba lı olarak ertelenmesi anlamına geldi i belirtilmi tir. 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesine göre, yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza iki yıl veya daha az süreli hapis ya da adli para cezası ise HAGB kararı verilebilece i, anılan **maddenin** (5) numaralı fıkrasında HAGB'nin kurulan hükmün sanık hakkında bir hukuki sonuç do urmamasını ifade etti i, öte yandan aynı Kanun'un 223. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilen hüküm niteli indeki kararlar arasında HAGB kararının sayılmadı ı vurgulanmı tir. HAGB'nin uyu mazlı ın esasını karara ba lamadı ı, yargılamayı hükümle sonuçlandıran bir karar niteli inde olmadı ı ve bu kapsamda nihai bir sonuç da do urmadı ı de erlendirilmi tir. Bu ba lamda Anayasa Mahkemesi HAGB kararının suçlulu u tespit eden bir karar olarak kabul edilmesinin ba ta masumiyet karinesi olmak üzere temel hakları ihlal edebilece ine dikkat çekmi tir (*Ümmügülüm Salgar* [GK], B. No: 2016/12847, 21/10/2021, § 85).

40. Di er taraftan idari uyu mazlı ın çözümlüne esas te kil etmesi bakımından salt ki inin yargılanmı olmasından ve HAGB'ye dair karardan söz edilmesi masumiyet karinesinin ihlal edildi inden bahsedebilmek için yeterli de ildir. Bunun için kararın gerekçesinin bütün hâlinde dikkate alınması ve nihai kararın münhasıran HAGB'ye karar verilen fiillere dayanıp dayanmadı ının incelenmesi gerekir (*Hüseyin ahin* [GK], B. No: 2013/1728, 12/11/2014, § 40).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

41. Bireysel ba vuruya konu olayda ba vurucu, kasten yaralama suçundan yargılanmı ; hakkında 7 ay 23 gün hapis cezasına hükmedilmı ancak HAGB'ye karar verilmi tir. Denetimli serbestlik süresi sonunda da kamu davasının dü mesine karar verilmi tir. Ba vurucu, bu arada infaz ve koruma memurlu u sınavına girmi ; sınavı kazanmı fakat HAGB ile sonuçlanan ceza davasına konu eylemlerinin niteli i dikkate alınarak güvenlik soru turmasının olumsuz yönde de erlendirilmesi neticesinde ba vurucunun ataması yapılmamı tir. Ba vurucunun açtı ı iptal davasında ilk derece mahkemesi mevcut durum itibarıyla ba vurucunun herhangi bir ceza almı oldu undan bahsedilemeyece i gerekçesiyle i lemi iptal etmi ise de istinaf incelemesi sırasında Bölge dare Mahkemesi davanın reddine karar vermi tir. Bölge dare Mahkemesi gerekçesinde ba vurucunun "*infaz koruma memuru olarak görev alacak olmasını ve i ledi i fiillerin niteli ini gözönüne*" aldı mı belirtmi tir.

42. Somut olayda Gölcük 1. Asliye Ceza Mahkemesi ba vurucunun isnat edilen suçu i ledi ine kanaat getirmi ancak 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin ba vurucuya isnat edilen suça uygulanabilir oldu unu tespit ederek HAGB'ye karar vermi tir. Böylece denetim süresinin suç i lenmeden geçirilmesi hâlinde ba vurucu hakkında açılan kamu davasının dü mesi imkânını tanımı , nitekim dava da dü mü tür. Dü ürülen bir yargılamada verilen karar kesin bir ceza hükmü olarak kabul edilemez. Dolayısıyla ba vurucunun suçlulu u hükmen sabit olmadı ndan masumiyetinin devam etti i ku kusuzdur. Her ne kadar idari yargılama sırasında dü me kararı yoksa da denetim sürecinde de ki inin suçlulu unun sabit olmadı ı, dolayısıyla masum oldu u izahtan varestedir.

43. Ba vurucunun masumiyeti devam etti inden anılan ceza davasından sonraki süreçte idari ve yargısal makamların ba vurucunun masumiyetine hâle veren yakla ım sergileyip sergilemedikleri, bir ba ka deyi le masumiyet karinesinin sa ladı ı güvencenin ikinci yönünün ihlal edilip edilmedi inin incelenmesi gerekir. Bu ba lamda yukarıda yer verilen ilkeler uyarınca masumiyet karinesinin ihlal edilip edilmedi i incelenirken yargılamayı yapan makamın ilgili ki iye suç isnat edip etmedi i, ceza yargılaması kararını sorgulayıp sorgulamadı ı ve münhasıran ceza yargılaması sonucunda verilen hükme dayanıp dayanmadı ı de erlendirilmelidir.

44. Bölge dare Mahkemesinin gerekçesinde, Gölcük 1. Asliye Ceza Mahkemesi kararına atıfla "*...her ne kadar, kasten yaralama suçu nedeniyle aldı ı mahkumiyet hakkında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmi olsa da ...i ledi i fiillerin niteli i gözönüne alındı ında...*" ifadesiyle mahkumiyet olarak nitelenen HAGB kararına atıfla fiil nitelendirilmı tir (bkz. § 15). Mahkeme gerekçesinde; bir yandan kesin bir mahkûmiyet hükmü ile sonuçlanmayan ceza yargılamasında verilen karara dayanıldı ı, bir yandan da kullanılan ifadelerde ba vurucunun üzerine atılı suçu i ledi i izleniminin olu masına sebebiyet verildi i görülmü tür. Bu durumda verilen dü me kararı anlamsız hâle gelmi ve ba vurucunun masumiyetine gölge dü ürülmü tür. Di er taraftan ba vuruya konu idari yargılamada yapılan de erlendirmenin 5271 sayılı Kanun'a göre HAGB ile kurulan hükmün

sanık hakkında bir hukuki sonuç doğurmayacağına yönelik düzenlemeyle ba da tı ı da söylenemez.

45. Sonuç olarak Bölge dare Mahkemesi kararının gerekçesinde kullanılan ifadeler ve ceza mahkemesinin açıklanması ertelenen hükmüne dayanılması nedeniyle ba vurucunun ceza yargılanmasına konu eylemi i ledi i ve suçlu oldu u inancının yansıtıldı ı anlaşıldığından Anayasa'nın 36. ve 38. maddelerinde güvence altına alınan masumiyet karinesinin ihlal edildi ine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

46. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kurulu u ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin ilgili kısmı öyledir:

"(1) Esas inceleme sonunda, ba vurucunun hakkının ihlal edildi ine ya da edilmedi ine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir..."

"(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmı sa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde ba vurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir."

47. Ba vurucu; ihlalin tespit edilmesi, yeniden yargılama yapılmasına karar verilmesi ve manevi tazminat ödenmesi talebinde bulunmu tur.

48. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Do an* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018) kararında ihlal sonucuna varıldı nda ihlalin nasıl ortadan kaldırılacağı hususunda genel ilkeler belirlenmiştir. Anayasa Mahkemesi di er bir kararında ise bu ilkelerle birlikte ihlal kararının yerine getirilmemesinin sonuçlarına da değinmiş ve bu durumun ihlalin devamı anlamına geçeceği gibi ilgili hakkın ikinci kez ihlal edilmesiyle sonuçlanacağına işaret etmiştir (*Aligül Alkaya ve di erleri (2)*, B. No: 2016/12506, 7/11/2019).

49. Bireysel ba vuru kapsamında bir temel hakkın ihlal edildi ine karar verildi i takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldı ndan söz edilebilmesi için temel kural mümkün oldu unca eski hâle getirmenin yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle ihlalin kaynağı belirlenerek devam eden ihlalin durdurulması, ihlale neden olan karar veya i lemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep oldu u maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu ba lamda uygun görülen di er tedbirlerin alınması gerekmektedir (*Mehmet Do an*, §§ 55, 57).

50. İhlalin mahkeme kararından kaynaklandı ı veya mahkemenin ihlali gideremedi i durumlarda Anayasa Mahkemesi, 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi çtüzü ü'nün 79. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğinin ilgili mahkemeye gönderilmesine hükmeder. Anılan yasal düzenleme, usul hukukundaki benzer hukuki kurumlardan farklı olarak ihlali ortadan

kaldırmak amacıyla yeniden yargılama sonucunu do uran ve bireysel ba vuruya özgülenen bir giderim yolunu öngörmektedir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi tarafından ihlal kararına ba lı olarak yeniden yargılama kararı verildi inde usul hukukundaki yargılamanın yenilenmesi kurumundan farklı olarak ilgili mahkemenin yeniden yargılama sebebinin varlı mını kabul hususunda herhangi bir takdir yetkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla böyle bir kararın kendisine ula tı ı mahkemenin yasal yükümlülü ü, ilgilinin talebini beklemeksizin Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı nedeniyle yeniden yargılama kararı vererek devam eden ihlalin sonuçlarını gidermek üzere gereken i lemleri yerine getirmektir (*Mehmet Do an*, §§ 58, 59; *Aligül Alkaya ve di erleri (2)*, §§ 57-59, 66, 67).

51. Anayasa Mahkemesi, stanbul Bölge dare Mahkemesi Birinci dari Dava Dairesi kararında yapılan de erlendirme ve kullanılan ifadelerin masumiyet karinesini ihlal etti i sonucuna varmı tır. Dolayısıyla somut ba vuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandı ı anlaşılmı tır.

52. Bu durumda masumiyet karinesinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda derece mahkemelerince yapılması gereken i , öncelikle ihlale yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılması ve nihayet ihlal sonucuna uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere ilgili mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

53. Masumiyet karinesinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulundu u sonucuna varıldı ından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

54. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 294,70 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden olu an toplam 4.794,70 TL yargılama giderinin ba vurucuya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Masumiyet karinesinin ihlal edildi ine ili kin iddiamın KABUL ED LEB L R OLDU UNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesi ile 38. maddesinin dördüncü fıkrasında güvence altına alınan masumiyet karinesinin HLAL ED LD NE,

C. Kararın bir örneğinin masumiyet karinesinin ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere stanbul Bölge dare Mahkemesi 1. dari Dava Dairesine (E.2018/255, K.2018/321) gönderilmesini sa lamak üzere Kocaeli 2. dare Mahkemesine (E.2016/76, K.2017/1694) GÖNDER LMES NE,

D. Ba vurucunun tazminat talebinin REDD NE,

E. 294,70 TL harç ve 4.500 TL vekâlet ücretinden olu an toplam 4.794,70 TL yargılama giderinin ba vurucuya ÖDENMES NE,

Ba vuru Numarası : 2018/19673
Karar Tarihi : 31/3/2022

F. Ödemenin, kararın tebli ini takiben ba vurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığı na ba vuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdi i tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FA Z UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örne inin Adalet Bakanlığı na GÖNDER LMES NE 31/3/2022 tarihinde OYB RL YLE karar verildi.

Ba kan
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf evki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTE